

2018-09-28

KS2018-390-042

Härnösands
kommun

Delårsrapport

Tertial 2 2018

Innehållsförteckning

1 Förvaltningsberättelse.....	3
1.1 Omvärldspåverkan	3
1.2 Kommunens styrning och mål	9
1.3 Finansiell analys.....	18
1.4 Medarbetare.....	32
2 Finansiella rapporter.....	35
2.1 Resultaträkning	35
2.2 Balansräkning	36
2.3 Noter	38
2.4 Drift- och investeringsredovisning.....	46

1 Förvaltningsberättelse

1.1 Omvärldspåverkan

1.1.1 Samhällsekonomi

Ekonomiska utsikter

Nationellt/kommunalt perspektiv (Utdrag ur SKL:s ekonomirapport, chefsekonomens slutsatser, konjunkturinstitutets prognos samt Handelsbankens och Nordeas makroanalys.)

Svensk ekonomi går fortfarande på högvarv. Men ser ut att kulmineras och mattas av 2019, bland annat på grund av tilltagande brist på arbetskraft. Den investeringsledda konjunkturförstärkningen i omvärlden driver på den svenska exporten och industrin fortsätter att öka produktionen snabbt. Det höga kapacitetsutnyttjandet i industrin medför att näringslivets investeringar fortsätter att öka snabbt detta trots att bostadsinvesteringar planar ut. Löneökningarna stiger eftersom bristen på arbetskraft är stor men inflationen når inte upp till 2 procent förens 2020. Riksbanken avvaktar därför med räntehöjningar till första kvartalet 2019.

Omvärldsanalys

De närmaste tre åren kommer den kraftiga ökningen av antalet barn och äldre fortsätta. Fram till 2020 kommer ett gap uppstå mellan underliggande intäkter och kostnader på 40 miljarder kronor om verksamheten utvecklas som hittills. Detta är inte hållbart. Gapet måste täckas och troligen via en kombination av olika åtgärder. SKL föreslår att man börjar använda sig av ny teknik dvs digitalisering och effektivisering. Man kan tänka sig kostnadsminskningar via rationaliseringar eller rena besparingar. Statens ekonomi är god och det finns utrymme att kraftigt öka det generella statsbidraget. Den viktigaste insikten är att sämre tider väntar och att man fokuserar på effektiviseringar.

Lägre tillväxt under åren 2018-2019

Det ser avsevärt sämre ut åren 2018-2019 då BNP växer långsammare och sysselsättningen beräknas öka betydligt svagare än de senaste åren. Svagare utveckling för arbetade timmar leder till att skatteunderlaget ökar betydligt långsammare de närmaste åren.

Statliga kostnader övertas av kommuner

Just nu så har staten höga kostnader för att hantera det stora antalet asylsökande, som under 2015 uppgick till 163 000 varav 70 000 barn. I takt med att antalet asylsökande väntas minska lättar trycket på de statliga kostnaderna. I takt med att de asylsökande får uppehålls tillstånd övergår en stor del av ansvaret till Kommuner och landsting som därmed rar en ökad ekonomisk belastning.

Den svaga kronan?

Kronan har försvagats främst mot euron och mot dollarn. Den ökade finansiella oron i kombination med en dämpad bostadsmarknad och lägre inflationstakt än väntat bidrar till försvagningen av kronan. Dessutom drabbas kronan negativt av oron kring olika handelshinder från USA. Men riksbanken är huvudorsaken till

den svaga kronan. Riksbanken kommer troligen inte att ändra riktning på penningpolitiken innan ECB agerar. En svagare krona gynnar både en svensk investerare på utländska marknader men även svenska exportbolag får extra draghjälp.

Ränteläget

Riksbanken har sänkt sin styrränta till att vara minus 50 punkter vilket innebär ett väldigt förmånligt läge för att låna pengar. Riksbanken har dessutom beslutat att köpa statsobligationer för 30 miljarder kronor. Därmed minskas risken att valutan stärks.

Detta är betydelsefullt för Härnösands kommun som har huvuddelen av kommunkoncernens skulder till kreditinstitut.

Kommunen har också lyckats ta upp lån till minusränta vilket kan ses som en historisk händelse i Härnösands kommun men är ett tillstånd som kan fortsätta kommande år beroende på riksbankens försiktiga inställning till att höja räntan.

Tidigare finansierade sig kommunen i banksektorn med reporäntan som bas. Idag sker i princip all upplåning via Kommuninvest. Kommuninvest har samma rating som Svenska staten men har trots det betala ett riskpåslag i förhållande till statens upplåning. Riskpåslaget är numera samma så att det motsvarande påslaget för bankerna.

Kommunen har via ett fullmäktigebeslut gått in med full medlemsinsats i Kommuninvest vilket innebär att eventuella återbärningar kan förbättra kommunens resultat. Nya förslag på regelverk för bankerna kan innebära att kommunerna måste lägga in ytterligare medel till Kommuninvest.

Summan av skatter och statsbidrag väntas för Härnösands kommun öka från 1646 mnkr år 2018 till 1668 mnkr år 2019. Prognosen baseras på SKL:s prognos i maj 2018 och på en beräknad befolkning på 25 250 personer. Den påverkas av ändringar i konjunkturen, av kommunens befolkningsutveckling, beslut i kommande statsbudgetar samt ändrade utfall i utjämningsystemen.

1.1.2 Näringsliv

En av kommunens viktigaste samarbetspart gällande näringslivsfrågor är Härnösands Näringsliv Ekonomiska Förening (HNEF). Samarbetet sker med utgångspunkt från "Handlingsplan för näringsliv i Härnösand 2017-2020". Handlingsplanen baseras på kommunens tillväxtstrategi som syftar till att förbättra företagsklimatet och öka samverkan mellan näringsliv och kommun.

I april presenterade Svenskt Näringsliv delar av sin ranking kring företagsklimatet i landets kommuner. Resultatet visar bland annat på förbättringar när det gäller skolans attityder till företagande och information till företag. Slutligt resultat presenteras i september.

Företagsaktiviteter

Konceptet med företagsfrukostar blir ett allt viktigare mötesforum som lockar många besökare. Lokala och regionala gäster bjuds in och särskilt fokus ägnas alltid åt en lokal företagare. Under första delen av året har ca 600 företagare från olika branscher besökt frukostarna.

Företagsmöten på företagshotell/företagsområden och företagsbesök genomförs löpande under året. Företag bjuds in till branschmöten och möten med olika företagsorganisationer. Syftet är att fördjupa kunskaperna om företagets verksamheter och behov, samt att sprida information om kommunens verksamheter och prioriteringar.

Fokus Företagsmässa har under många år varit ett uppskattat evenemang och i år deltog över 100 utställare. Mässan arrangeras av företagsorganisationerna via HNEF. I september arrangeras den numera traditionella galan på St Petri Logen.

Företagsservice

För att förbättra service till befintliga och blivande företag har arbetet med servicegarantier fortskridit. E-tjänsten "Enkla vägen för företag" är igång och med den även servicegarantin. Samhällsförvaltningen erbjuder tre E-tjänster och fyra löften. Socialförvaltningen har för närvarande tre E-tjänster.

Nyföretagande

Projektet Västernorrlands Inkubator 2016-2018, som medfinansieras av kommunen, har utvecklat verksamheten BizMaker. Det är en regional företagsinkubator med kontor på sju orter i Västernorrland, bland annat på Sambiblioteket. Verksamheten ger goda effekter och i augusti fanns tre företag och flera alumner i Härnösands inkubator. Projektet har drivit olika aktiviteter riktade till företag och privatpersoner för att stimulera affärsutveckling.

Ett Nyföretagarcentrum kommer att etableras i Härnösand under hösten. Nyföretagarcentrum finns representerade i ca 200 kommuner.

Kommunen erbjuder, tillsammans med övriga aktörer inom nyföretagande, information till de som är intresserade av att starta eget företag. Personlig rådgivning erbjuds löpande under året. Bolagsverkets statistik visar att 75 nya företag har registrerats t.o.m augusti i år. Motsvarande siffra för 2017 var 77. Enligt nyföretagarbarometern har nyregistreringarna hittills minskat i hela landet med 6,1 % under 2018.

Kompetensförsörjning – Företag

För att förstärka arbetet med näringslivsfrågor behöver kommunen ingå i olika samverkansprojekt. Med utgångspunkt från arbetsgivarperspektiv har ett närmare samarbete med Arbetsförmedlingen inletts och en lokal överenskommelse har utarbetats. Arbetet i Höga Kustens Industrigrupps kompetensförsörjningsprojekt och drivandet av ett HR-nätverk har intensifierats.

Kommunen deltog i "Stora jobbstudien" genom Kairos Future. Resultatet presenterades i maj och visade på att Härnösand och Sundsvall måste jobba tillsammans för att regionen ska växa i framtiden. På listan över kompetenser som behövs i framtiden Härnösand finns bland annat avancerade tekniker, upplevelsemakare och omsorgspersonal. Studien bygger bland annat på en enkät där över 200 företagare i Härnösand har svarat på frågor om hur de ser på framtidens arbetsmarknad och utmaningar.

Landsbygd

Projektet Landsbygd 2.0 har inletts med fokus på mötesplatser, service och friluftsliv. Projektet har genomfört allmänna möten på några orter där behov och möjligheter kring mötesplatser och service diskuterades. En ny servicepunkt håller på att etableras och arbetet med innehåll och teknik på alla kommunens

servicepunkter pågår. Tillsammans med biblioteket genomförs dialoger med invånare om hur så kallade meröppna bibliotek skulle kunna fungera på de två filialorterna. Med de meröppna biblioteken tillkommer möjligheten att samnyttja bibliotekslokalen. I samband med detta utvecklas distansarbetsplatser, mötesplatser, studieplatser, mer programverksamhet på landsbygden, möjlighet till studiecirkel etc.

Inom ramen för Landsbygd 2.0 utformas en ny led på Härnön. Tanken är att koppla ihop nytt och befintligt till en helhet som är attraktiv för besökare och som gynnar näringslivet. Även andra leder rustas upp bland annat Janne Vängmanleden.

På initiativ från projektet håller ett gemensamt skyltprogram för friluftsliv på att tas fram. Syftet är att skapa igenkännande, tydlighet och enhetlighet genom kommunens grafiska profil.

Besöksnäringen

Strategiskt utvecklingsarbete drivs tillsammans med övriga tre kommuner i Höga Kusten genom bolaget Höga Kusten Destinationsutveckling.

Höga Kusten Destinationsutvecklings ägarkommuner har, med utgångspunkt i den nationella strategin för besöksnäringen, enats om ett mål om 800 nya jobb fram till 2025. Även om svenska resenärer förväntas resa mer så är det inte sannolikt att de kommer resa dubbelt så mycket. Därför behöver destinationen öka sin internationella exponering och attrahera fler utländska besökare för att på så vis nå sina mål. Härnösands kommun har därför medfinansierat ett projekt; Höga Kusten på Export. Målet är stimulera till ökad konkurrenskraft och öka kunskapen om internationalisering och öka andelen utländska besökare till samma nivå som genomsnittet för Sverige.

Kryssningarna med Birka Cruises från Stockholm har ökat och uppgår nu till fem stycken under perioden maj-augusti. Ca 7 000 kryssningsresenärer var med på turerna varav ca en tredjedel hade förbokat utflykter i Höga Kusten och övriga besökte Härnösands stad. I snitt förbrukar en kryssningsturist ca 360 kr per dagsbesök utan utflykt och ca 900 kr inkl. utflykt. De fem kryssningstillfällena har med andra ord genererat ca 4 mnkr i olika intäkter till stadens och regionens handlare, restauranger och utflyktsmål.

Härnösand fanns även i år med i omröstningen Sveriges bästa sommarstad på Reseguiden, Nordens största resesajt. I år hamnade Härnösand på en andraplats, vilket är den bästa placeringen hittills.

Kronholmen har under året rustats med nytt promenadstråk på den nya kajen. Den nya 165 m långa kajen har fått båtservice innehållande båtmack, båtbottentvätt och septitömningsanläggning. Förutom detta kommer det finnas möjlighet att fylla på färskvatten, tömma latrintanken och lämna sorterat avfall. På invigningsdagen av den nya kajen i augusti fick kajen namnet Härnösands Marina. Ett stort antal besökare gästade detta evenemang. Det har även iordningsställts husbilsplatser med service vid Nattvikens gästhamn. Kommunen har liksom tidigare stöttat olika evenemang, till exempel Nostalgidagarna, Stadsfesten, Härnö Trail och Jazzfestivalen.

Bredband

En handlingsplan för bredband har tillkommit under 2018. Den utgör ett komplement till tidigare antagen bredbandspolicy. Handlingsplanen utgår från att ny kunskap och teknik förändrat bilden av hur genomförandet av

bredbandsutbyggnaden kan ske. Innan årets slut beräknas antalet nya anslutningar för bredband uppgå till 500.

Utveckling

Den strategiska målbilden för Härnösands tillväxtstrategi är: Företagssamma staden med den personliga livsmiljön. En av delstrategierna är att vidareutveckla en utbildning som grundar. En av åtgärderna består i att skapa ett Campus Härnösand.

Tanken med Campus är att utveckla interna och externa samverkansprocesser för att samordna och skapa utbildningar som är efterfrågade och bidrar till kompetensförsörjning och näringslivets utbildningsbehov.

Genom ett långsiktigt samverkansavtal mellan Mittuniversitetet och kommunen pågår ett antal förstudier och projekt. Utifrån ett näringslivsperspektiv kan nya produkter och tjänster skapas enligt de behov som finns och synliggörs. Nya affärsmodeller och samverkansstrukturer kan formas i samspel med forskning. Exempel på förstudier är centrumutveckling där forskningsperspektivet utgår från IoT och flödesmätningar som blir ett verktyg vid t.ex. evenemang och marknadsföringsinsatser.

Kommunen tar sig an ett nytt område inom framtidens livsmedelsindustri där näringen i samspel med forskningen t. ex. kan utveckla ny teknik utifrån testbäddar i cirkulära system.

1.1.3 Arbetsmarknad

Sverige och vår omvärld

Den globala ekonomin är fortsatt stark vilket gynnar arbetsmarknaden i exportberoende länder såsom Sverige. I jämförelse med övriga länder i Europa har svensk arbetsmarknad en fortsatt hög sysselsättningsgrad, lägre arbetslöshet samt ett lägre inslag av långtidsarbetslöshet.

Västernorrland

Sveriges starka ekonomi ger effekt på förväntningarna på framtiden från länets företagare, och förväntningsläget ligger på en hög nivå. Vart fjärde företag har nått taket för sin produktion utan att behöva utöka personalstyrkan och detta är tydligast inom industrin. Hos företag inom hotell- och restaurangbranschen kan efterfrågan generellt sett öka innan nyanställningar blir aktuellt. Efterfrågan på arbetskraft är fortsatt stor i många branscher, samtidigt har arbetsgivare svårt att hitta rätt kompetens vilket bromsar sysselsättningsökningen både i landet och i länet.

Arbetslösheten i länet är fortsatt hög och Västernorrland tillhör ett av de sex län med högst arbetslöshet (7,8%). Länet arbetslöshetsnivåer närmar sig dock riksgenomsnittet (6,9%) och varselnivåerna för länet har varit mycket låga de senaste åren.

Härnösand

Arbetsmarknaden i Härnösand består till stor del av offentliga tjänster, och mer än vartannat arbetstillfälle återfinns inom detta område. Drygt vart tredje arbetstillfälle utförs inom området privata tjänster *). 5% av arbetstillfällena i kommunen utgörs av industri. Byggbranschen står för 7% och strax under 2% av sysselsättningen sker inom jord- och skogsnäringen. Arbetstillfällena som inte kräver minst gymnasiekompetens är få till antalet.

Kommunens stora mottagande av utrikes födda under flyktingvågen syns

fortfarande tydligt i statistiken. Andelen arbetslösa totalt i kommunen ligger på en hög nivå (11,2%) och i gruppen utrikesfödda är andelen hela 42,6%. Antalet arbetslösa ungdomar har sjunkit tydligt sedan årsskiftet (från 218 till 196 personer) och andelen arbetslösa utrikesfödda ungdomar har minskat från 51,5% i januari till 43,1% i augusti månad.

Utmaningar

Företagen ser positivt på framtiden, dock finns tydliga signaler om svårigheter att finna rätt kompetens för att kunna fortsätta växa och vara konkurrenskraftiga. Västernorrland och Härnösand har en högre andel lågutbildade jämfört med riket, och för att kunna motverka brist på kompetens lokalt behöver fokus sättas på utbildning. Det gäller såväl att ungdomar i högre grad slutför gymnasiet som att vuxna vägleds mot att vidareutbilda sig, och slutligen att möjliggöra och stimulera ett fortsatt lärande genom hela livet. Behovet av utökad myndighetssamverkan framträder också tydligt utifrån de utmaningar som arbetsmarknadsläget medför, där syftet med samverkan är att korta tiden till kompetensförsörjning för företagen och tiden till arbete eller utbildning för arbetssökande. Att höja utbildningsnivån och finna nya vägar till kompetensförsörjning för företagen och offentlig verksamhet kräver nya tankesätt och samverkansformer.

Parallellt med låg utbildningsnivå har länet och kommunen en hög andel utrikesfödda som ännu inte fått förankring på svensk arbetsmarknad. Att tillvarata förmågor, kunskap, och erfarenhet som finns i denna grupp skulle kunna avhjälpa delar av de negativa konsekvenserna som företagets kompetensbrist riskerar att orsaka.

För att Härnösands kommun ska kunna fortsätta att möta framtida behov, både i den kommunala organisationen och i kommunen, är det viktigt att fortsätta att utveckla olika arbetsformer såsom samverkan och processorienterade arbetssätt.

*) Privata tjänster omfattar transportbranschen, handeln, hotell och restaurangbranschen, informations och kommunikationsföretag samt finansiell verksamhet och företagstjänster.

1.1.4 Befolkning

Vid halvårsskiftet 2018 uppgick **Sveriges** folkmängd till 10 171 524 personer, vilket är 51 282 personer fler än vid årsskiftet. Året innan var ökningen 57 908 personer. Den största förklaringen återfinns i invandringen, även om den i år är lägre än tidigare. Jämfört med första halvåret 2017 har anhöriginvandringen ökat medan gruppen med flyktingskäl och skyddsbehov har minskat. Rikets födelseöverskott är också lägre första halvåret 2018 än tidigare.

I **Västernorrlands** län har invånarantalet ökat med 15 personer, vilket är 436 färre än motsvarande period året innan. Födelsenettot i länet utgör ett underskott (-201) och flyttningsnettot ett överskott (196). En positiv justeringspost på 20 personer tillkommer. Justeringsposten består av händelser som rapporterats under 2018 men som inträffat under 2017. Den största folkökningen i länet står Sundsvall och Örnsköldsvik för, tätt följd av Härnösand. I Sollefteå, Ånge och Kramfors minskar befolkningen och i Timrå står utvecklingen i princip stilla.

Härnösand ökade sin befolkning med 101 personer under första halvåret och har nu 25 291 invånare. Födelsenettot i kommunen är ett underskott (-34) och flyttningsnettot ett överskott (134). En positiv justeringspost tillkommer med 1 person.

Inflyttningen från andra kommuner till Härnösand är lägre (466) än utflyttningen till övriga kommuner (-531). Kommunen har trots detta ett totalt flyttningsöverskott beroende på att invandringen (230 pers) är högre än utvandringen (-31 pers). Samma period förra året invandrade 219 personer och -20 utvandrade.

Befolkningsmängd i Härnösands kommun över tid

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018, halvår
24 398	24 509	24 755	25 066	25 269	25 190	25 291

1.2 Kommunens styrning och mål

1.2.1 God ekonomisk hushållning

Kommunallagen ställer krav på att kommunerna ska ha god ekonomisk hushållning. Det innebär att den service som ges ska vara anpassad efter invånarnas behov och förväntningar utifrån en given budget. Det innebär också att arbetet ska vara effektivt med ett positivt ekonomiskt resultat över en längre period. För detta krävs ett långsiktigt och strategiskt arbete mot uppsatta mål och en kontinuerlig uppföljning av resultaten.

1.2.2 Hur kommunen styrs

En av kommunfullmäktiges främsta uppgifter är att utverka mål och riktlinjer för verksamheterna samt att följa de övriga föreskrifter som gäller för dem. De långsiktiga målen utgör själva ramen för styrningen. De spänner över alla grundläggande områden och stakar ut den gemensamma färdriktningen.

För att veta i vilken mån kommunen lyckas med sina ambitioner krävs fokus på uppföljning och resultat. Därför har kommunfullmäktige utverkat kortsiktiga, avgränsade och konkreta resultatuppdrag med tillhörande styrtal som anger vad nämnder och bolagsstyrelser ska prioritera under året och vad uppföljningen ska fokusera på. Nämnderna kan utöver detta formulera egna mål för sitt arbete, med utgångspunkt från kommunens vision och övergripande mål.

Kommunstyrelsen ansvarar för att hålla uppsikt över hela kommunens samlade verksamheter, såväl nämnder som kommunala bolag. För att uppföljning ska kunna ske på likartat sätt följer kommunstyrelsen upp alla mål i delårsrapporter och årsredovisning. Nämndernas och styrelsernas måluppfyllelse sammanställs till ett kommungemensamt resultat.

Målprogram

Härnösands målprogram gäller för perioden 2016-2019. Programmet innehåller en vision och åtta kommunövergripande mål fördelade på två perspektiv (se bild). Det första perspektivet – Härnösandsperspektivet – speglar den önskvärda utvecklingen i kommunen generellt. Här betonas samverkan mellan olika aktörer och vikten av att kommunorganisationen bidrar till detta. Det andra perspektivet – organisationsperspektivet – innehåller mål för den verksamhet

som kommunen själv bedriver, de tjänster som levereras samt personal och ekonomi.

Vision 2019: Härnösand - bygger en hållbar framtid

Härnösand är en levande mötesplats där människor förverkligar sina drömmar. En kommun i positiv utveckling som tar ledarskap för framtiden. En plats med centralortens attraktion, landsbygdens rikedom och med uppkoppling mot omvärlden. Härnösand erbjuder hög livskvalitet för alla invånare och gäster. Vårt gemensamma mål är ett solidariskt samhälle med ekologisk omställning som grund. Här bygger vi en hållbar framtid!

Kommunens övergripande perspektiv och mål 2016 - 2019

Vad följs upp i delårsbokslutet?

Två resultatuppdrag fokuseras i följande sammanställning och båda är kopplade till organisationsperspektivets mål "Framtidens arbetsgivare". Övriga resultatuppdrag följs upp i samband med årsredovisningen. En delbedömning av kommunens övergripande mål presenteras, baserad på de aktiviteter som genomförts under årets första åtta månader.

1.2.3 Mål och måloppfyllelse

Färgförklaring

---	Redovisas annan period
	Sämre än baslinjen
	Bättre än baslinjen men ej nått målet/måлтаlet
	Nått målet/måлтаlet

Perspektiv:

1.2.3.1 Härnösandsperspektivet

Detta perspektiv fokuserar på önskvärd utveckling i Härnösands kommun. För att uppfylla dessa mål krävs att många olika aktörer samverkar och att kommunorganisationen bidrar till detta.

Kommunövergripande mål	
Mål 1 - Attraktivt boende i unik livsmiljö	
Mål 2 - Växande näringsliv med mångsidig arbetsmarknad	

Kommunövergripande mål	
Mål 3 - Ledande miljökommun med aktivt omställningsarbete	
Mål 4 - Kunskapsstaden där alla kan växa	

Perspektiv:

1.2.3.2 Organisationsperspektivet

Detta perspektiv innehåller mål för den verksamhet som kommunorganisationen själv bedriver, de tjänster som levereras samt personal och ekonomi.

Kommunövergripande mål	
Mål 5 - Jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet	
Mål 6 - God service med gott bemötande	
Mål 7 - Framtidens arbetsgivare	
Mål 8 - Välskött och stabil ekonomi	

1.2.3.3 Mål 1 - Attraktiv boende i unik livsmiljö

Resultatuppdrag	Målnivå 2018	Resultat 2018	Resultat 2017	Baslinje 2016
Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på ska öka	90,0%	*)	84,0%	88,0%
Medborgarnas nöjdhet när det gäller trygghet ska öka	Index 57	*)	Index 45	Index 51

*) Uppföljning av måltal sker i december.

Medborgarnas omdöme om kommunen som en bra plats att leva och bo på har legat på en hög nivå i flera år. Mot bakgrund av de insatser som pågår finns ingen anledning att vänta ett kraftigt försämrat resultat när årets medborgarundersökning presenteras. Centrumutvecklingen har stärkts, liksom möjligheterna till boende och företagande på landsbygden. Bostadsbyggandet fortsätter, detta gäller framförallt nybyggnation av lägenheter i flerbostadshus. Under året har kvarteret Seminariet förvärvat av kommunen, en central mark som har goda utvecklingsmöjligheter. Även tomter för villor på Lövudden är färdigställda. Tomterna ligger i ett fint naturområde som ger stora möjligheter till friluftsliv.

I och med att fler arbeten blir mer kunskapsorienterade och mindre platsbundna ökar grundförutsättningarna för att bo på ett ställe och arbeta på ett annat. Den tekniska utvecklingen som gör man kan koppla upp sig mot var man än befinner sig gör det ännu enklare att arbeta utanför den traditionella arbetsplatsen. Mobiliteten är dock starkt knuten till den ekonomiska utvecklingen och faktiska förutsättningar gällande infrastruktur.

Under året har ett avtal arbetats fram mellan Härnösands kommun, handlare och fastighetsägare i centrum. HÄR företagarförenings mål är att utveckla Härnösands centrum för en stärkt och ökad handel, en utvecklad kvällsekonomi och att Härnösands centrum ska bli en mötesplats och en moderns handelsplats. HÄR ska i samarbete med kommunen vara ägare, arrangör och utförare till aktiviteter som stärker utvecklingen av stadskärnan samt vara initiativtagare till insatser som stärker övriga intentionerna i detta samverkansavtal. Ett nytt ägande av fastigheter i centrala Härnösand med

lokala fastighetsägare mot tidigare en splittrad bild av utländska ägare, kommer att betyda mycket för utvecklingen framåt, och ger ett större annat engagemang. Gratis Wifi finns också etablerat i stadskärnan och gästhamnarna

En nedåtgående trend märks bland medborgarnas känsla av trygghet och 2017 fick Härnösand ett av landets tio sämsta betyg enligt en undersökning i Dagens Nyheter. De insatser som genomförs i samarbete med företag och föreningsliv för att skapa en mer levande och tryggare stad förväntas påverka resultatet positivt.

1.2.3.4 Mål 2 - Växande näringsliv med mångsidig arbetsmarknad

Resultatuppdrag	Målnivå 2018	Resultat 2018	Resultat 2017	Baslinje 2016
Resultatet i Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet ska öka	3,55	*)	3,01	Index 3,12
Andelen deltagare som efter 12 månaders arbetsförberedande insatser upplever en förbättrad anställningsbarhet ska öka	75,0%	*)	50,0%	(ej data)

*) Uppföljning av måltal sker i december.

Härnösand står inför flera möjligheter och utmaningar vad gäller näringslivets och arbetsmarknadens utveckling. Bland annat har arbetet med att framhålla den kompetens/kunskap som finns inom myndigheterna i Härnösand och regionen fått positiv respons på regeringsnivå. Omkring 50 statliga arbetstillfällen kommer att tillskapas. Regeringen har tillsatt en utredare med uppdrag att senast den 30 april 2019 presentera vilka myndigheter som blir aktuella och hur lokaliseringen ska se ut.

Kommunen har deltagit i "Stora jobbstudien" genom Kairos Future. Resultatet av studien presenterades i maj och visade att Härnösand och Sundsvall måste jobba tillsammans för att regionen ska växa i framtiden. På listan över kompetenser som behövs i framtidens Härnösand finns bland annat avancerade tekniker, upplevelsemakare och omsorgspersonal.

Härnösand har erhållit projektmedel från Region Västernorrland för att titta närmare på möjligheten att utveckla ett centrum för framtidens livsmedelsindustri. Förstudien ska fokusera på strategisk utveckling, identifiera intressenter, förbereda en regional handlingsplan för området Framtidens livsmedelsindustri och utreda förutsättningar och etableringsaspekter.

Trots framgångar och positiv utveckling inom målområdet är arbetslösheten i Härnösand fortsatt hög. En av utmaningarna består i att tillvarata den kraft och kompetens som finns bland nyanlända, liksom i att stärka ställningen hos människor som står långt från arbetsmarknaden (samverkan med Arbetsförmedlingen pågår kring dessa frågor). Av de personer som omfattas av arbetsförberedande insatser upplever ca 41% hittills i år att den egna anställningsbarheten har ökat till följd av insatserna. Resultatet framkommer av självskattningar som görs vid fler än ett tillfälle under året med några månaders mellanrum. Detta arbetssätt får ställas mot risken att deltagaren hinner lämna

verksamheten.

1.2.3.5 Mål 3 - Ledande miljökommun med aktivt omställningsarbete

Resultatuppdrag	Målnivå 2018	Resultat 2018	Resultat 2017	Baslinje 2016
Resultatet i Andelen invånare som är nöjda med kommunens gång- och cykelvägar ska öka	Index 53	*)	Index 51	Index 50
Antalet resor med kollektivtrafik ska öka	500 000	*)	603 063	469 500
Andelen miljöbilar i organisationen ska öka	80,0%	*)	64,0%	60,0%

*) Uppföljning av måltal sker i december

Härnösands kommuns insatser på miljöområdet är många och framgångsrika. Kommunen blev exempelvis omdiplomerad som Fairtrade City och fortsätter genom det att skapa möjligheter till en hållbar utveckling för människor i länder med utbredd fattigdom. Härnösand blev också först ut i Sverige att bli licenserad Plogga-ambassadör (plocka skräp och jogga).

Projektet att uppföra 60 nya platser för laddbara bilar i Härnösand fortsätter, 14 platser återstår och kommer att öka under hösten 2018. Omställningen till en fossilfri fordonsflotta fortsätter. Alla inköp av bilar under året har varit uteslutande gasbilar. Nya avgifter har införts i den redan fossilfria bussflottan. Nu är det också gratis för barn och unga att åka buss och för övriga kostar det 50 kronor i månaden att åka med bussen i kommunen.

Arbete att ta fram en plan för klimatanpassning i Härnösands kommun pågår inom ramen av ett EU-projektet Climate.

Hållbarhetspriset har delats ut för andra året i rad. Årets vinnare blev Peckas Naturodlingar för att ha tagit fiskodlaren Pecka Nygårds kunskaper vidare och byggt Europas största anläggning för kretsloppsodling för fisk och tomater.

Härnösands kommun bibehåller en stark placering som ledande miljökommun i Sverige. Placeringen som länets bästa miljökommun bibehålls och kommunen ligger på 30:e plats nationellt.

Härnösand är en av tre ekokommuner med högst andel (72 %) diplomerade verksamheter. Målet är att alla barn och elever i Härnösand ska gå i en förskola, skola eller fritidshem som har en miljöcertifiering. Målet beräknas nås under år 2018.

1.2.3.6 Mål 4 - Kunskapsstaden där alla kan växa

Resultatuppdrag	Målnivå 2018	Resultat 2018	Resultat 2017	Baslinje 2016
Andelen elever i åk 9 som är behöriga till ett gymnasieprogram ska öka	86,0%	*)	77,3%	84,5
Andelen gymnasieelever som fullföljer utbildning inom fyra år i kommunen ska öka	76,0%	*)	77,4%	69,0%
Andelen elever i åk 3 som deltagit i och klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk ska öka	76,0%	*)	76,0%	75,0%

Andelen deltagare under 40 år, som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning och är inskrivna i arbetsmarknadsåtgärd, som börjar studera för att komplettera betygen ska öka	40,0%	*)	60,0%	40,0%
Andelen kursdeltagare som slutfört en kurs på Komvux med godkänt betyg ska öka	80,0%	*)	77,0%	85,0%

*) Uppföljning av måltal sker i december

Gymnasiet står slutligen samlat och fyra 7-9 enheter har blivit två. Det som återstår av den stora omorganisationen enligt kommunfullmäktiges beslut 2015, är organisation av förskolorna. En utredning pågår och förväntas vara klar innan årsskiftet. En sammanhållen organisation kommer att ge positiva effekter på måluppfyllelsen generellt.

I förskolorna läggs grunden för barnens fortsatta utveckling. I syfte att förbättra trygghet och pedagogik för barn i förskolan fortsätter skolförvaltningen arbetet med mindre barngrupper. Förskolan har också beviljats statliga medel för Läsllyftet. Arbetet kommer att ske genom kollegialt lärande med syfte att förbättra resultatet för barnens språk, läs och skrivförmåga.

Skolledarna arbetar under året med samsyn kring inkludering, det vill säga att barns och elevers olikheter är normen. Kompetensutveckling pågår för pedagoger i syfte att skapa en inkluderande miljö för lärande för alla barn och elever.

Skolförvaltningen har beviljats statsbidrag för ökad jämlikhet som riktas till grundskolor för att öka andelen elever som blir behöriga till gymnasieskolans nationella program. Bidraget används till projektledning för utveckling av undervisningen genom anpassning och utveckling av stimulerande och inkluderande lärmiljöer.

All personal och alla elever ska utveckla digital kompetens och tillgången till digitala verktyg ska vara likvärdig, detta enligt den nationella strategin för skolans digitalisering. Genom detta ska resultaten förbättras och verksamheterna effektiviseras. Digitalisering ställer både krav på och ger förutsättningar för att utveckla och variera skolans undervisningsmetoder. Samtliga enheter i Härnösand är igång med arbetet.

Andelen kursdeltagare som under vårterminen har slutfört en kurs på Komvux med godkänt betyg uppgår till 75 procent. Det är en liten försämring i jämförelse med 2017. Förklaringarna består bland annat i att rektorstjänsten varit vakant under ett år, och att antalet elever har ökat generellt liksom antalet elever i behov av anpassat studiestöd. För att bryta den negativa trenden sker insatser för att vidareutveckla stödet, bland annat genom ett elevhälsoteam bestående av specialpedagog, lärare, syv och rektor. Bedömningen är att målnivån kommer att uppnås under 2018.

Totalt under perioden har 170 personer i åldern 16-40 år avslutat sin insats i verksamheten Arbete och Integration. Av dessa har 19 personer (11%) gått vidare till olika former av fortsatta studier. Målnivån kommer att uppnås under kvarvarande delen av 2018.

Ett Campus Härnösand kommer att bli en del av kommunens verksamhet. Idén om ett campus utgår från att interna och externa samverkansprocesser ska möjliggöra efterfrågade och strategiska utbildningar. Syftet är att stärka näringslivets kompetensförsörjning i Härnösand och regionen. Campus ska vara utåtriktat med hög kvalitet på verksamhet och efterfrågad utbildning.

Kultur är en viktig kunskapsspridare/-motor. Kulturenheten har tillsammans med skolförvaltningen enats om ett nytt sätt att arbeta för att höja kvaliteten och tillgången till kultur inom grundskolan. En central budget kommer att underlätta arbetet.

1.2.3.7 Mål 5 - Jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet

Resultatuppdrag	Målnivå 2018	Resultat 2018	Resultat 2017	Baslinje 2016
Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst ska öka	91,0%	*)	90,0%	91,0%
Andelen brukare som är nöjda med sitt särskilda boende ska öka	84,0%	*)	89,0%	82,0%

*) Uppföljning av måltal sker i december.

Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst och sitt särskilda boende har varit förhållandevis hög i Härnösand. Nästa uppföljning sker i samband med årsbokslutet.

Kommunen verkar för jämställdhet och solidaritet inom flera områden. Ett viktigt steg framåt har tagits i arbetet mot trakasserier och kränkande behandling genom projektet #WeDo. Trygghetsskapande och förebyggande arbete mot sexuella trakasserier har genomförts, liksom föreläsningar och informationsdistribution till samtliga skolelever från årskurs 7 till gymnasiet.

Tillgänglighetsarbetet har en central betydelse för att värna jämställdhet och solidaritet. Tillgängligheten utvecklas successivt med fokus på rent fysisk tillgänglighet, men också på bemötande och kommunikation. En inventering av tillgängligheten på skolor, bibliotek och sportanläggningar har genomförts och utmynnat i en guide som uppdateras kontinuerligt. Kommunen har även instiftat och delat ut tillgänglighetspris.

Allt fler invånare kommer från andra länder. Genom biblioteket erbjuder kommunen program om aktuella samhällsfrågor. Programmen har tolkats till ett eller flera språk: arabiska, tigrinja, och dari med inhyrda kommundolkar.

1.2.3.8 Mål 6 - God service med gott bemötande

Resultatuppdrag	Målnivå 2018	Resultat 2018	Resultat 2017	Baslinje 2016
Andelen medborgare som tar kontakt med kommunen via telefon och får ett direkt svar på en enkel fråga ska öka	50,0%	*)	50,0%	**)
Den genomsnittliga handläggningstiden för att få ekonomiskt bistånd ska minska	19 dgr	*)	39 dgr	41 dgr

*) Uppföljning av måltal sker i december.

**) Beslut om styrtal togs inför Årsplan 2017, jämförelsedata för 2016 saknas.

Utbildningen "Förenkla helt enkelt" har genomförts och avslutats i augusti 2018. God service med gott bemötande och gott värdskap med hög tillgänglighet och professionalitet är värden som ska genomsyra Härnösands kommun. Målet med utbildningen var att kommunens medarbetare ska bemöta människor med

vänlighet, tydlighet och effektivitet. Nya servicegarantier och digitala verktyg för att göra det enklare för företag och medborgare har tillkommit. En handlingsplan är under färdigställande. Arbetet med servicegarantier har fortskridit.

Kommunens servicecenter har flyttat till Sambiblioteket. Hos servicecentret lotsas medborgare och besökare rätt, får svar på frågor som rör kommunens verksamhet och erbjuds hjälp med e-tjänster.

1.2.3.9 Mål 7 - Framtidens arbetsgivare

Resultatuppdrag	Målnivå 2018	Resultat 2018	Resultat 2017	Baslinje 2016
Nöjd medarbetarindex ska öka	Index 83	*)	Index 78	Index 81
Andelen tillsvidareanställda kvinnor med heltidsanställning ska öka	90,0%	81,0%	80,0%	79,2%
Sjukfrånvaron ska minska	7,0%	6,93%	6,9%	7,8%

*) Uppföljning av måltal sker i december

Ledarskapet stärks i Härnösands kommun. Chefsdagar och utbildningar kring arbetsrätt, arbetsmiljö, mångfald, diskriminering och rehabilitering är några exempel. Åtgärder kommer att utvecklas, genomföras för att säkerställa ett förebyggande arbetsmiljöarbete. Bland annat har ett avvikelssystem för arbetsmiljöarbetet införts. Sammantaget förväntas måluppfyllelsen påverkas positivt under kommande år.

Ett omfattande och långvarigt arbete har bedrivits i syfte att skapa en modell för att åstadkomma fler heltidsanställningar. Nödvändiga politiska beslut har tagits och processen pågår med att ge förutsättningar till heltidsanställningar för alla i organisationen. Inom socialförvaltningen finns de flesta deltidstjänsterna idag, och beslutet kommer påverka måluppfyllelsen i positiv riktning då majoriteten av medarbetarna där är kvinnor. Andelen tillsvidareanställda kvinnor med heltidsanställning uppgår nu till 81 %, en ökning med 1,8 % från och med årsskiftet. Målnivån är uppnådd.

Det arbete som syftar till att sänka sjuktalen och som pågått inom socialförvaltningen sedan ett par år tillbaka har gett en god effekt. Vid fyramånadersboks slutet märktes dock en ökad sjukfrånvaro vilket relateras till säsongsbetonad korttidsfrånvaro.

Vid delårsboks slutet har sjukfrånvaron minskat, ackumulerat uppgår den nu till 6,93%. Inom Säbo och hemtjänsten är sjuktalen fortfarande höga. Därför är det viktigt att den fortsatta uppföljningen av rehabiliteringsprocessen säkerställs. Tidig kontakt med arbetstagaren vid sjukdom, åtgärder i arbetsmiljön och arbetstagarens möjligheter att påverka är exempel på faktorer som bidragit till att sänka sjuktalen.

1.2.3.10 Mål 8 - Välskött och stabil ekonomi

Resultatuppdrag	Målnivå 2018	Resultat 2018	Resultat 2017	Baslinje 2016
Resultatöverskott i procent av skatter, statsbidrag och utjämning	1,0%	*)	1,4%	1,0%

*) Uppföljning av måltal sker i december.

Verksamhetens intäkter har minskat drastiskt under året men är budgeterad. Volymen och omvårdnadsbehovet inom socialnämndens områden är omfattande. Den stora utmaningen är att minska kostnadskostymen även för skolnämnden vars verksamheter under flera år har haft ett ökat elevantal. Kostnaderna har stannat upp och nämnderna jobbar aktivt med att pressa dem ytterligare, men processen är lång.

Prognosen visar ett resultat på 18 mnkr, vilket gör att målet nås med ett resultat på minst 1%. För att klara målet måste nämndernas prognos hålla och finansen inte förändras. Fokus måste ligga på socialnämnden som har stora underskott, även skolnämnden som ska vända negativt utfall till att hålla budget. Det kan till och med krävas fler åtgärder. Bedömningen är att det råder stor osäkerhet om att hålla 1% resultat och målet bedöms därför inte uppfyllas.

Tre nämnder håller budget till och med augusti. Kommunstyrelsen har ett överskott på 27,5 mnkr som bland annat beror på projektmedel som inte har använts i den utsträckningen som planerats. Skolnämnden redovisar ett underskott på -6,5 mnkr och socialnämnden -30,9 mnkr. Skolnämndens utfall beror på högre externa bidrag men högre personalkostnader inom förskole- och grundskoleverksamhet. Socialnämndens underskott beror på ökat omvårdnadsbehov och högre volymer inom många verksamheter.

Socialnämnden har under denna period jobbat aktivt med handlingsplaner men inte nått ända fram i deras ambitioner. Kommunstyrelsen har gett kommundirektören uppdrag att göra en genomlysning av socialnämndens ekonomi och det arbetet pågår. Månadsboksluten följs noga och rapporteras till kommunstyrelsen. Ekonomichef och kommundirektör är med på nämndens möten enligt gällande ekonomistyrningsregler.

Målet nås inte per sista augusti.

Prognosen för helåret visar att skolnämnden räknar med att klara budget med ett tydligt arbete från förvaltningens alla chefer att ekonomin är i fokus. Samt ett aktivt jobb med handlingsplaner som följs upp kontinuerligt och går enligt plan.

Socialnämndens prognos visar på ett fortsatt underskott. Arbetet med åtgärder pågår som nämnt ovan. Det är stor sannolikhet att målet inte nås under detta år, trots ett gediget arbete. Dock har viktiga beslut tagits av kommunstyrelsen som kan få effekt på längre sikt såsom en översyn av budget- och uppföljningsprocessen.

Ett projekt om effektiva inköp pågår och ska ge ekonomiska fördelar i framtiden. Det syftar till att uppnå bättre avtalstrohet och en ny inköpsorganisation, med tonvikt på elektronisk handel som gör att verksamheterna sparar både tid och pengar. Ett annat utvecklingsområde är lokalförsörjning där en lokalsamordning kan göra lokalutnyttjandet bättre och mer kostnadseffektivt.

1.3 Finansiell analys

1.3.1 Kommunen

1.3.1.1 Resultat och kapacitet

Resultat	Aug 2018	Aug 2017	Aug 2016
Resultat exkl. semesterlöneskuld, mnkr	39,2	30,0	24,7
Procent av skatteintäkter o statsbidrag, %	3,6	2,8	2,5
Resultat, mnkr	72,0	57,7	48,0
Procent av skatteintäkter o statsbidrag, %	6,6	5,4	4,9

Kommunens resultat för de första åtta månaderna uppgår till 72 mnkr (aug 2017: 57,7 mnkr), en förbättring med 14,3 mnkr. Semesterlöneskulden varierar kraftigt under året och är som lägst i augusti. Resultatet exklusive förändringen av semesterlöneskulden är 39,2 mnkr (aug 2017: 30,0 mnkr), en förbättring med 9,2 mnkr.

Verksamheternas nettokostnader uppgår till -1 015 mnkr (aug 2017: -989 mnkr), en ökning med 26 mnkr (2,7 %). Det visar på att ökningen inte har varit lika kraftig som föregående åren. Jämfört med föregående år har de externa intäkterna minskat drastiskt och kostnaderna har också minskat men inte i samma omfattning. Bidrag från Migrationsverket är en viktig inkomstkälla för kommunen och den har minskat med 42 mnkr. Den största kostnadsposten personal ligger på ungefär samma nivå som augusti 2017, samt att semesterlöneskulden har minskat. Pensionskostnaderna har också minskat eftersom kommunen och Region Västernorrland har en överenskommelse om att regionen ska ta kostnaden för tidigare anställdas intjänade pensionsrätt (Ädel). Köp av verksamhet fortsätter att öka framförallt inom personlig assistans.

Skatteintäkterna, generella statsbidrag och utjämning har ökat med 32,7 mnkr (3 %).

Finansnettot har försämrats med 4,9 mnkr, där ingår en överskottsutdelning från Kommuninvest på 3,7 mnkr samt att de finansiella kostnaderna för pensioner som är 3,9 mnkr lägre än föregående år.

(mnkr)	Nettokostnad aug -18	Skattemedel aug -18	Resultat aug -18	Resultat apr -18
Kommunstyrelse inkl. KF	-82,6	110,1	27,5	14,8
Arbetslivsförvaltningen	-38,9	40,2	1,3	1,0
Samhällsnämnden	-108,3	115,6	7,3	2,8
Skolnämnden	-401,9	395,3	-6,5	-3,1
Socialnämnden	-407,5	376,6	-30,9	-16,1
Summa nämnder	-1 039,2	1 037,8	-1,3	-0,6

Nämnderna redovisar ett resultat för perioden på -1,3 mnkr (exkl. semesterlöneskuld, pensionskostnader och upplupna timlöner), en försämring med 0,7 mnkr sedan april. Kommunstyrelsen har ett större överskott som beror på att några projekt inte har påbörjats eller nyligen påbörjats, intäkter på Soludden och vakanser. Inom skolnämnden redovisas ett underskott på -6,5 mnkr, vilket beror på ökade volymer inom grundskola och förskola som ger högre personalkostnader än budgeterat. Socialnämnden redovisar ett underskott på -30,7 mnkr. Orsakerna till detta är ett stort omvårdnadsbehov och högre volymer än budgeterat inom hemtjänst, personlig assistans, försörjningsstöd samt externa placeringar.

I nämndernas delårsrapport finns en mer utförlig analys.

Balanskravsutredning prognos helår (mnkr)	Augusti 2018	April 2018
Kommunens resultat	18,0	2,1
samtliga realisationsvinster	-1,0	-1,0
vissa reavinster enligt undantagsmöjligheter	0	0
vissa reaförluster enligt undantagsmöjligheter	0	0
orealiserade förluster i värdepapper	0	0
återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0	0
Årets resultat efter balanskravsjustering	17,0	1,1
medel till resultatutjämningsreserv	0	0
medel från resultatutjämningsreserv	0	0
Årets balanskravsresultat prognos	17,0	1,1

Kommunallagen anger att intäkterna minst ska överstiga kostnaderna i både budget och utfall. Ett eventuellt underskott mot balanskravet ska återställas inom de kommande tre budgetåren. Kommunens resultatprognos för 2018 är +18,0 mnkr. Från resultatet ska reavinster avräknas vilket är budgeterat till 1,0 mnkr. Det prognostiserade balanskravet är beräknat till +17,0 mnkr.

Intäkts- och kostnadsutveckling

(Förändring i procent)	Aug 2018	Aug 2017	Aug 2016
Verksamhetens intäkter	-12,5	10,5	36,8
Verksamhetens bruttokostnader	-0,6	6,9	8,6
Skatteintäkter och statsbidrag	3,1	7,8	5,1
Verksamhetens nettokostnad	2,6	6,0	3,0

För att leva upp till god ekonomisk hushållning bör nettokostnaderna inte öka i snabbare takt än skatteintäkterna och statsbidragen. Skatteintäkterna och statsbidragen har ökat med 3,1 % (32,7 mnkr), en försämring med 4,7 procentenheter sedan augusti 2017. 2015 erhöll kommunen 69,6 mnkr i tillfälligt statsbidrag för flyktingsituationen där 7,5 mnkr användes 2015 och resterande del fördelades med 20,7 mnkr per år 2016-2018. Augusti 2017 hade 19,3 mnkr använts och för augusti 2018 15,4 mnkr. Av 15,4 mnkr ingår pengar från 2016 och 2017. Kommunen har också erhållit 26,8 mnkr av välfärdsmiljarderna (aug 2017: 24,8 mnkr)

Verksamhetens intäkter har fortsatt att minska till -12,5% och motsvarar 34 mnkr. Bidragen har ökat mycket de senaste två åren och det är också de som minskar nu. Det är framför allt bidrag från Migrationsverket som står för minskningen -42 mnkr jämfört med augusti 2017. Det är en utmaning för framförallt socialnämnden som har 75% av minskade bidrag från Migrationsverket.

Verksamhetens bruttokostnader har minskat efter flera års kraftiga uppgång och ligger på -0,6 % vilket är 7 mnkr. En bidragande orsak är pensionskostnaderna som minskat vilket beror på den överenskommelse med Region Västernorrland där intjänad pension har flyttats över enligt den tidigare Ädelreformen. Kommunen har även bytt pensionsadministratör som påverkat pensionskulden positivt. Löner inkl sociala avgifter nådde sin topp under 2017 och har inte ökat utan ligger på samma nivå som sista augusti 2017. Dock är personalkostnaderna mycket högre än budgeterat och det krävs ett fortsatt jobb med att minska på personalen. Köp av huvudverksamhet har också ökat med 7 mnkr, där personlig assistans ökar mest. Köp av platser inom förskola och grundskola ökar också. Köp av verksamhet i kommunen toppas av förskola (28 mnkr) följt av äldreomsorg (26,6 mnkr).

Totalt har nettokostnadsutvecklingen ökat med 2,6 %, vilket är en minskning med 3,4 procentenheter. Skatteintäkter och statsbidrag ökar mer vilket innebär att verksamhetens nettokostnad täcks.

Nettokostnadsandel av skatteintäkter och statsbidrag

(Procent)	Aug 2018	Aug 2017	Aug 2016
Verksamhetens intäkter o kostnader (netto)	89,9	90,3	92,2
Avskrivningar	2,9	2,9	2,5
Nettokostnadsandel före finansnetto	92,8	93,1	94,7
Finansnetto	0,6	1,1	0,4
Nettokostnadsandel efter finansnetto	93,4	94,2	95,1
Jämförelsestörande poster (netto)	0,0	0,3	0,0
Nettokostnadsandel	93,4	94,6	95,1

För att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning krävs en balans mellan intäkter och kostnader. Denna balans kan mätas genom nettokostnadsandelen som innebär att samtliga löpande kostnader, både exklusive och inklusive finansnetto relateras till kommunens skatteintäkter och

generella statsbidrag. Generellt brukar en nettokostnadsandel på 96-97 % ses som god ekonomisk hushållning, då de flesta kommuner då klarar av att över en längre tidsperiod finansiera sina reinvesteringar och nödvändiga nyinvesteringar.

Verksamhetens intäkter och kostnader tog i anspråk 89,9 % av skatteintäkter och statsbidrag, vilket är en minskning med 0,4 procentenheter. En förklaring är att kostnaderna har minskat, bl a pensioner, semesterlöneskuld och löner. En annan förklaring är att de generella statsbidragen har ökat och att kommunen fördelade pengarna som erhöles 2015 för flyktingsituationen på flera år.

Avskrivningarna, de periodiserade kostnaderna för investeringar, tog i anspråk 2,9 %, vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Jämfört med länet ligger Härnösand lågt utifrån avskrivningar/invånare.

Finansnettot hamnade på 0,6 % en minskning med 0,5 procentenheter. Det beror bland annat på att de finansiella kostnaderna på pensioner har minskat.

Kommunens nettokostnader efter finansnetto tog i anspråk 93,4 %, vilket är en förbättring på 1,2 procentenheter.

Investeringar	Aug 2018	Aug 2017	Aug 2016
Investeringsvolym, mnkr	24,9	30,1	24,4
Investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster, mnkr	23,8	30,1	24,4
Investeringsvolym/skatteintäkter, %	3,2	3,9	3,3
Självfinansieringsgrad av årets investeringar, %	415,7	293,7	301,2

Kommunens investeringar uppgår i augusti 2018 till 24,9 mnkr vilket är något lägre jämfört med samma period 2017. Investeringsbudgeten för 2018 uppgår till 87,9 mnkr, efter Kommunfullmäktiges beslut i juni att utöka Samhällsförvaltningens investeringsbudget med 12,9 mnkr. Utfallet av investeringar i augusti är lågt i förhållande till budget precis som tidigare år då många av projekten kommer att avslutas och slutdebiteras under hösten.

Av de totala investeringarna på 24,9 mnkr avser 67% infrastruktur. De största projekten är Kronholmskajen på 11,9 mnkr och Lövuddsvägen på 1,7 mnkr.

Övriga investeringar är förvärv av fastigheten Seminariet 16, inköp av datorer, inköp av storköksutrustning, inköp av möbler i Johannesbergshuset samt förbättring av inommiljön på gymnasiet och utemiljön vid Gerestaskolan.

1.3.1.2 Risk och kontroll

Likviditet	Aug 2018	Aug 2017	Aug 2016
Likviditet, %	28,7	49,9	41,8
Rörelsekapital, mnkr	-291,2	-170,7	-255,7
varav semesterlöneskuld	37,0	41,3	44,1

Den kortsiktiga betalningsförmågan, kassalikviditet, uppgår till 29%, en försämring med 21 procentenheter. Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100 % för kassalikviditet. En oförändrad eller ökad kassalikviditet i kombination med en

oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har förstärkts. Rörelsekapitalet uppgår till -291,2 mnkr, varav semesterlöneskulden är på 37,0 mnkr. Det negativa rörelsekapitalet visar på att betalningsförmågan har försämrats på kort sikt. Försämringen beror delvis på att de kortfristiga skulderna har ökat genom att den kortfristiga upplåningen har ökat med 100 mnkr och delvis på att kassa/bank har minskat. Det är ett ansträngt läge ekonomiskt och kommunen är under hösten i en investeringstung period.

Soliditet	Aug 2018	Aug 2017	Aug 2016
Soliditet, %	-10,2	-13,8	-16,3
Eget kapital, mnkr	-92,4	-129,6	-153,8

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Ett kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. I Härnösands kommuns soliditetsmått inkluderas kommunens hela pensionsförpliktelse (fullfunderingsmodellen). Kommunens soliditet är -10,2 %, en förbättring med 3,6 procentenheter. Det beror på ett positivt resultat de första åtta månaderna. Avgörande för en fortsatt förbättrad soliditet är ett positivt resultat enligt budget. Soliditeten i genomsnitt bland svenska kommuner är cirka 7 %.

Låneskuld	Aug 2018	Aug 2017	Aug 2016
Låneskuld, mnkr	170	170	150

Låneskulden uppgår 2018-08-31 till 170 mnkr, ingen ny upplåning har tagits under året. Alla lån förfaller inom ett år. Ett lån på 50 mnkr har omsatts under september 2018. Kommunens försämrade likviditet kan leda till ytterligare upplåning under hösten då stora betalningar ska göras i samband med investeringar. Räntan ligger fortsatt lågt.

Borgensåtagande

Kommunens borgensåtagande 2017 uppgick till 1 255,8 mnkr. 98% av åtagandet avsåg borgen som har tecknats för lån tagna i de helägda kommunala bolagen. Borgensåtagande utanför koncernen uppgick till 22,6 mnkr. Målet är att minska och på sikt avsluta ingångna borgensåtaganden som ligger utanför kommunen och dess bolag.

Pensionsåtagande (mnkr, inklusive löneskatt)	Aug 2018	Aug 2017	Aug 2016
Avsättningar pensioner	119	115	107
Avsättning särskild ålderspension	0	0	1
Avsättning pensioner före 1998	672	719	758
Summa	791	834	866
<i>varav pensionsstiftelse</i>	-236	-236	-243

Härnösand redovisar från och med 2005 hela sin pensionsskuld i balansräkningen. Detta ger en mer rättvisande bild av kommunens ekonomiska ställning. Kommunens totala pensionsåtagande i balansräkningen uppgår till 791 mnr inklusive löneskatt, varav i pensionsstiftelse -236 mnr inkl löneskatt. Det är en minskning av pensionsskulden med 43,0 mnr jämfört med augusti 2017. I beloppet ingår en engångssumma på grund av byte från KPA till Skandikon då avsättningen blev lägre enligt deras beräkningar. En justering har även gjorts för pensioner som intjänats hos Region Västernorrland för kommunanställda. Fullfonderingsmodellen gör att Härnösands kommun får en resultatförbättring på 40,9 mnr.

2009 bildades Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse för att trygga delar av det pensionsåtagande kommunen har och under 2009 och 2010 överfördes pensioner för personer födda före 1940 till ett belopp av 130,6 mnr. Pensionerna tillhörde till största del avsättningen för pensioner före 1998. I december 2013 överfördes pensioner för personer födda 1940-1942 till ett belopp av 88,5 mnr. Totalt är 243 mnr tryggt i pensionsstiftelsen.

Kommunen har erhållit gottgörelse för 2014 och 2015 från pensionsstiftelsen avseende pensionsutbetalningar. Kommunen kommer ev. begära gottgörelse för utbetalningar 2017.

Helårsprognos, budgetavvikelse

(mnr)	Aug 2018	Apr 2018	Utfall aug 2018
Kommunstyrelsen	18,7	10,6	6,1
Arbetslivsnämnden	2,3	-0,9	3,3
Samhällsnämnden	2,2	1,1	0,5
Skolnämnden	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	-40,6	-44,7	-0,9
Avvikelse nämnder	-17,4	-33,9	9,0

Nämndernas utfall per sista augusti uppgår till -1,3 mnr, prognosen för helåret är på -17,4 mnr, vilket är en minskning med 16,1 mnr. Resultatprognosen i augusti jämfört med prognosen i april visar en förbättring på 16,5 mnr. Alla nämnder har förbättrat sin prognos (skolnämnden har oförändrad prognos). Dock har Socialnämnden fortfarande ett rejält underskott men har minskat det med 4,1 mnr.

Kommunstyrelsen (+18,7 mnr) prognostiserar ett överskott på 18,7 mnr, det beror bland annat på att projektet Rätt till alltid prognostiserar ett överskott på 6,8 mnr, Soludden prognostiserar ett överskott på 7,6 mnr och kostenheten tror på ett underskott för livsmedelsinköp på 2,4 mnr. I övrigt inom förvaltningen finns det vakanser som ger ett positivt överskott.

Arbetslivsnämnden (+2,3 mnr) prognostiserar ett överskott på 2,3 mnr. Det beror på högre ersättningar från Arbetsförmedlingen, högre projektintäkter och statsbidrag än budgeterat. Vakanta tjänster och andra kostnadsbesparingar

bidrar också till överskottet.

Samhällsnämnden (+2,2 mnkr) prognostiserar ett resultat på +2,2 mnkr vid årets slut. Avskrivningarna är 2,3 mnkr lägre än budget, då vissa projekt slutförts senare än planerat. Personalkostnaderna beräknas vara högre än budget men täcks upp av andra kostnadsminskningar.

Skolnämnden (0,0 mnkr) prognostiserar ett resultat på 0,0 mnkr. Grundskolan prognostiserar ett underskott på -3,4 mnkr. Det beror dels på ökat antal elever än budgeterat som gör att personalkostnaderna ökar och dels på att fler väljer att gå till externa huvudmän vilket är dyrare. Förvaltningen jobbar under våren och hösten med organisationsöversyn samt besparingar och restriktivitet inom inköp och vikarier, vilket ska ge en balans i ekonomin.

Socialnämnden (-40,6 mnkr) prognostiserar ett resultat på -40,6 mnkr. Verksamheterna hemtjänst och personlig assistans beräknar underskott på ca 11 mnkr vardera. Individ- och familjeomsorg samt omsorg om funktionshindrade har även de underskott på 6,8 respektive 7,7 mnkr. Underskotten beror på högre volymer vilket ger högre personalkostnader och köp av huvudverksamhet.

Kommunen budgeterade ett resultat på 20 mnkr (1,2 % av skatteintäkter och statsbidrag) 2018. Prognos för helåret är satt till +18,0 mnkr, en förbättring sedan första prognosen i april som var +2,1 mnkr. Skatteintäkter har minskat med 12,3 mnkr, men täcks upp med 13,4 mnkr av ökade intäkter av generella statsbidrag, bl a 20,7 mnkr för flyktingsituationen och välfärdsmiljarderna. Verksamhetens nettokostnad beräknas överstiga budget med 9,9 mnkr. Finansnettot beräknas gå med +6,8 mnkr. Budgetavvikelsen blev således -2,0 mnkr. Det innebär att kommunen uppnår det finansiella målet med ett resultat på minst 1% av skatteintäkter och statsbidrag, men med viss osäkerhet. Avgörande för att nå prognos är att nämndernas ekonomi inte försämras, att semesterlöneskulden inte ökar samt att pensionskostnaderna inte ökar.

1.3.1.3 Framtid

Det ekonomiska resultatet för de första fyra månaderna 2018 blev ett resultat på plus 39,2 mnkr exklusive förändringen av semesterlöneskulden och ett plus på 72,0 mnkr inklusive semesterlöneskulden. Kommunens ledningsgrupp arbetar för tydlig styrning och att man vidtar de åtgärder som behövs för att kommunen klarar en väl underbyggd prognos för kommande år. Prognos för 2018 visade att kommunen inte klarar en budget på 20 mnkr, men har förbättrats sedan första prognosen och hamnade på +18 mnkr. För att Härnösands kommun skall stå bra rustat inför kommande åren, krävs det att kommunen klarar av att lämna ett positivt överskott kommande år. Ett resultat på 3 procent innebär att kommunen kan finansiera sina egna löpande investeringar och ha beredskap för kommande kostnadsökningar och oförutsedda kostnader. För 2018 finns extra stora framtidssatsningar som kommer att innebära att likviditeten påverkas negativt. Det är viktigt att kommunen har en väl balanserad budget där man vågar kraftfullt satsa på framtiden samtidigt som man hushåller med de ekonomiska resurserna.

Med ett eget kapital på -92,4 mnkr 2018-08-31 och en soliditet på -10,2 procent är vägen lång till att uppnå en positiv soliditet. Detta kommer att ställa höga krav på att kommunen har kontroll på sin ekonomi, genom att lagd budget för 2018 inte överskrids och att kommunens förvaltningar kan samarbeta för att öka kvalitén och goda resultat.

Arbetet att styra upp budgeterat resultat 2018 och 2019 kommer att prägla framtiden för kommunen. Det är viktigt att kommunen agerar så att vi klarar årets och kommande års resultat. Speciellt viktigt är arbetet med uppföljning av mål och utifrån detta styra verksamheten via månadsbokslut och nyckeltal. Dessa nyckeltal måste analyseras varje månad. Att få en tidig varningssignal är viktig om man skall kunna ändra beteende och kultur inom kommunen.

Flyktingpengar kommer att minska kommande år och det är viktigt att man anpassar sina kostnader till de intäkter kommunen har.

För att säkerställa kommunens processer fokuserar samtliga förvaltningar på att etablera en fungerande intern kontroll process. Kommunen har startat upp ett projekt för effektivare och enklare inköp. En översyn av budgetprocessen planeras också att genomföras.

Allt detta måste göras för att Härnösands kommun skall kunna leverera en god service med hög kvalitet. Genom att utnyttja kunskap och erfarenheter från andra kommuner kan Härnösands kommun utvecklas på ett kostnadseffektivt sätt.

1.3.2 Koncernen

1.3.2.1 Koncernens verksamhet

Huvuddelen av de hårda verksamheterna såsom fastighets-, vatten-, och avlopps- samt gatuverksamhet bedrivs i bolagsform i de två helägda kommunala koncernerna AB Härnösandshus samt Härnösand Energi & Miljö AB (HEMAB). De mjuka verksamheterna såsom skola, vård och omsorg finns i kommunen.

I den sammanställda redovisningen ingår AB Härnösandshus, HEMAB samt Räddningstjänstförbundet Höga Kusten Ådalen där kommunens andel uppgår till 33%. Resterande del ägs till lika delar av Kramfors och Sollefteås kommuner.

I kommunkoncernen ingår även Invest i Härnösand AB, Stiftelsen Läns museet i Västernorrland, Ostkustbanan AB samt Höga Kusten Destination AB. Dessa har undantagits från den sammanställda redovisningen då de inte uppfyller villkoren.

1.3.2.2 Resultat och kapacitet

Årets resultat koncernen			
	Aug 2018	2017	Aug 2017
Årets resultat före skatt, mnkr	89,5	56,0	85,4
Årets resultat efter skatt, mnkr	89,5	46,5	85,4
Årets resultat efter skatt och exkl. jämförelsestörande poster, mnkr	89,5	51,0	85,4

Koncernens resultat uppgår för andra tertialet 2018 till 89,5 mnkr vilket är en förbättring jämfört med samma period 2017. Bolagen har ökat sina intäkter medan kommunens externa intäkter har minskat kraftigt främst genom minskade bidrag från Migrationsverket. Istället har kommunens skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ökat. Den snöiga och kalla vintern samt sommarens skogsbränder har lett till ökade kostnader för bolagen och därmed försämrade resultat. Kommunens pensionskostnader har minskat jämfört med föregående år vilket ger ett förbättrat resultat.

Resultat och avkastning på eget kapital enligt koncernens ägarförhållande i respektive bolag			
	Aug 2018	2017	Aug 2017
AB Härnösandshus, mnkr	4,3	7,9	7,1
AB Härnösandshus, % av eget kapital	1,8	3,4	3,1
HEMAB, mnkr	14,0	15,4	20,1
HEMAB, % av eget kapital	4,9	5,7	7,3
Räddningstjänsten, mnkr	-0,8	0,3	0,4
Räddningstjänsten, % av eget kapital	-32,0	15,8	12,5

AB Härnösandshus

AB Härnösandshus är Härnösands största bostadsbolag och äger till 100% AB Härnösands Kommunfastigheter. Verksamheten är inriktad på att erbjuda ett brett urval av lägenheter samt effektivt tillgodose olika boendeönskemål genom att förädla, förvärva och förvalta fastigheter.

Resultaträkning (mnkr)	Koncernen Härnösandshus	
	Utfall 2018-08-31	Prognos helår 2018
Intäkter	103,1	156,8
Kostnader	-76,8	-117,8
Avskrivningar	-15,0	-22,5
Verksamhetens nettokostnad	11,3	16,5
Skatteintäkter	0,0	0,0
Generella statsbidrag och utjämning	0,0	0,0
Finansiella intäkter	0,0	0,0
Finansiella kostnader	-7,0	-10,7
Periodens resultat	4,3	5,8

Resultatet för Härnösandshus koncernen uppgår för årets första åtta månader till 4,3 mnkr. Det är en försämring jämfört med motsvarande period föregående år på 2,8 mnkr. Det försämrade resultatet beror framför allt på högre kostnader för köpt fastighetsskötsel på grund av den snörika vintern. Kostnaderna för den köpta fastighetsskötseln är knappt 3 mnkr högre än föregående år. Även elkostnaderna har ökat under året jämfört med föregående år.

Hysesintäkterna är högre jämfört med föregående år bland annat till följd av nybyggnationen av 26 lägenheter vid Gådeå Strand och 28 nya lägenheter på Vågmannen 14, samt två nya gruppboenden i Härnösands Kommunfastigheter.

Driftkostnaderna är betydligt högre i år till följd av den extremt snörika och kalla vintern. Underhållskostnaderna är också något högre jämfört med föregående år. Det planerade underhållet är något lägre än budget och på årsbasis kommer underhållet att minska betydligt mot lagd budget för att klara av ägarens avkastningskrav.

Härnösandshuskoncernens kapitalkostnader är väsentligt lägre än motsvarande period föregående år. Förbättringen på 1,2 mnkr beror på lägre räntor i samband med omsättning av lån som förfallit under året.

Härnösands Energi & Miljö AB (HEMAB)

I HEMAB koncernen ingår det helägda dotterbolaget Härnösands Elnät AB, Heab, samt dotterbolaget HEMAB Försäljning, HEFAB, som ägs till 95% av HEMAB. HEMAB koncernens verksamhet är uppdelad i fyra verksamhetsområden; Fjärrvärme, Återvinning, Vatten och Elnät. Elnätsverksamheten bedrivs i Heab och affären Elförsäljning bedrivs inom HEFAB. Övriga verksamheter bedrivs i moderbolaget. Verksamheten omfattar även vindkraft, biogas, fordonsgas, bredband och laddstolpar.

Resultaträkning (mnr)	Koncernen HEMAB	
	Utfall 2018-08-31	Prognos helår 2018
Intäkter	242,5	395,3
Kostnader	-181,4	-302,3
Avskrivningar	-42,5	-64,3
Verksamhetens nettokostnad	18,6	28,7
Skatteintäkter	0,0	0,0
Generella statsbidrag och utjämning	0,0	0,0
Finansiella intäkter	0,0	0,0
Finansiella kostnader	-4,6	-7,7
Periodens resultat	14,0	21,0

HEMAB koncernen redovisar ett resultat på 14 mnr per den sista augusti 2018. Jämfört med budgeterat resultat för samma period är det en positiv avvikelse på 3,7 mnr och mot helårsprognosen är ökningen 0,3 mnr.

Intäkterna är prognostiserade till 395,3 mnr, jämfört med budgeterade intäkter på 380,5 mnr. Ökningen med 14,8 mnr beror främst på att Ålands återvinning tar emot större mängder jord än vad det budgeterades för samt att intäkterna för elförsäljning inom området fjärrvärme och vindkraft prognostiseras högre än budgeterat.

De ökade kostnaderna mellan budgeterade 361 mnr och prognostiserade 366,7 Mkr är 5,7 mnr. Ökningen beror bland annat på högre elkostnader för värmeproduktion samt att elskatten blir högre vid högre värmeproduktion. Högre kostnader för snöröjning och reparationer och underhåll efter vinterns snömängder ger även de ökade kostnader.

De investeringar som sker under året är främst reinvesteringar i befintliga ledningsnät och anläggningar samt att utbyggnaden av VA till Södra Härnön blir färdigt under hösten. Även nybyggnationen av bland annat nya kontorsutrymmen och matsal är del av årets investeringar.

Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen

Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen är ett kommunalförbund mellan Sollefteå, Kramfors och Härnösand. Förbundet skall svara för den gemensamma verksamheten inom området skydd mot olyckor åt medlemskommunerna, i enlighet med vad som åligger var och en. Kommunalförbundet ska möjliggöra ökad effektivitet, säkerhet och slagkraft genom samordning av resurser under en gemensam ledning.

Resultaträkning (mnkr)	Räddningstjänsten	
	Utfall 2018-08-31	Prognos helår 2018
Intäkter	58,7	92,8
Kostnader	-58,1	-89,4
Avskrivningar	-2,5	-3,8
Verksamhetens nettokostnad	-1,9	-0,4
Skatteintäkter	0,0	0,0
Generella statsbidrag och utjämning	0,0	0,0
Finansiella intäkter	0,0	0,0
Finansiella kostnader	-0,6	-0,8
Periodens resultat	-2,4	-1,2

Förbundets intäkter utgörs främst av medlemskommunernas bidrag. Resterande del är avgifter i samband med myndighetsutövning, försäljning av olika tjänster som förbundet erbjuder samt ersättning för exempelvis hyror. Intäkter från automatlarm ligger på en fortsatt hög nivå, dock följer de i år i stora drag den budgeterade nivån. I utfallet finns även kommunernas andel av kostnaderna för sommarens skogsbränder med 1,9 mnkr. Den statliga ersättningen från MSB finns inte med i utfallet men däremot i prognosen.

Sommarens skogsbränder har påverkat förbundets ekonomi avsevärt, med ej budgeterade helikopterkostnader på nästan 3 mnkr, ökade personalkostnader på drygt 1,5 mnkr samt kostnader för fordon, tjänster av andra, mat och övriga förbrukningsmaterial på drygt 2,5 mnkr. Vid tidpunkten för delårsrapporten är den slutliga totalkostnaden för skogsbränderna fortfarande inte kända. Prognosen på ett underskott på 1,2 mnkr är därmed byggd på provisoriska antaganden.

Bortsett från skogsbränderna är personalkostnaderna höga trots att en tjänst som brandinspektör är vakant. Detta beror till stor del på relativt många tjänst-, föräldraledigheter samt några sjukskrivningar, vilket i kombination med svårigheter att rekrytera vikarier med rätt kompetens leder till höga kostnader för overtidsersättningar.

Det största investeringsprojektet under 2018 är en ny släckbil till Sollefteås heltidsstation, som beräknas levereras och driftsättas i slutet av innevarande år. I övrigt fortsätter utbyte av andningskydden samt tillhörande radioutrustning.

Likviditet	Aug 2018	2017	Aug 2017
Balanslikviditet, %	35	32	50
Rörelsekapital, mnkr	-429,3	-489,9	-271,9

Likvida medel uppgår för koncernen till 54,5 mnkr vilket är en minskning med 73,6 mnkr från augusti 2017 (128,1 mnkr). Det är främst kommunen (-63,5 mnkr) och Härnösandshus (-11,6) som minskat sina likvida medel medan HEMAB och Räddningstjänsten ökat sina.

Om balanslikviditeten överstiger 100 procent innebär det att koncernens kortfristiga skulder är mindre än de kortfristiga fordringarna. Rörelsekapitalet visar koncernens finansiella styrka. Koncernens rörelsekapital har försämrats dels genom att kommunens hela belåning är kortfristig och att de likvida medlen

har minskat.

Låneskuld till kreditinstitut	Aug 2018	2017	Aug 2017
Låneskuld, mnkr	1 378	1 358	1 262
Andel lån som förfaller till betalning, %			
inom 1 år	27	30	18
inom 2-5 år	65	64	74
Efter 5 år	8	6	8

Koncernens låneskuld har ökat jämfört med 2017 och uppgår till 1 378 mnkr. Kommunens belåning uppgår till 170 mnkr precis som föregående. HEMAB har ökat sin belåning med 17,4 mnkr från årsskiftet i samband med investeringsprojekt.

Det finns ingen gemensam policy för upplåning men i ägardirektiven för AB Härnösandshus och HEMAB framgår att bolagen ska följa kommunens finanspolicy samt ett förbud mot att pantsätta tillgångar för att ta upp lån. 2005 togs beslut om att varje år ange borgenstak för de helägda kommunala bolagen samt för Härnösands Folkhögskola.

Den höga skuldsättningen gör koncernen känslig för förändringar på finansmarknaden. En viktig faktor i detta fall är räntekostnaderna på gamla lån, men också möjligheten till att skaffa nya medel till bra ränta. Det fortsatt låga ränteläget har bidragit till en låg räntekostnad och möjlighet att vid omsättning av lån erhålla bättre räntevillkor.

1.3.2.3 Koncernens mellanhavanden

Försäljning	Aug 2018		2017		Aug 2017	
	Köpare	Säljare	Köpare	Säljare	Köpare	Säljare
Härnösands kommun	41,7		62,8		38,5	
Härnösands Energi & Miljö AB		8,8		11,1		6,4
AB Härnösandshus		27,1		43,4		26,6
Räddningstjänsten		5,8		8,3		5,5

Borgensprovision och räntor	Aug 2018		2017		Aug 2017	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter
Härnösands kommun		2,5		4,7		4,7
Härnösands Energi & Miljö AB	1,3		2,5		2,3	
AB Härnösandshus	1,2		2,2		2,4	
Räddningstjänsten	0,0		0,0		0,0	

Lån Borgen	Aug 2018		2017		Aug 2017	
	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare
Härnösands kommun	0,0		0,5		0,8	
Härnösands Energi & Miljö AB						
AB Härnösandshus		0,0		0,5		0,8
Räddningstjänsten						

Borgen	Aug 2018		2017		Aug 2017	
	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare
Härnösands kommun	1 233,1		1 233,1		1 173,5	
Härnösands Energi & Miljö AB		608,0		608,0		562,9
AB Härnösandshus		625,1		625,1		610,6
Räddningstjänsten		0,0		0,0		0,0

Kommunens ekonomiska engagemang i bolagen är i stort sett lika åren 2017 och 2018. Precis som tidigare år har kommunen under 2018 tagit ut en borgensprovision på 0,4 procent av bolagen.

1.4 Medarbetare

1.4.1 Kommunen som attraktiv arbetsgivare

1.4.1.1 Värdegrund

Värdegrunden är en plattform för allt vi gör, både externt och internt. När alla tar ansvar för att värdegrunden omsätts i vardaglig handling kan vi skapa en hållbar och utvecklande kommun.

Värdegrunden har tagits fram av medarbetare och chefer. Den uttrycks genom ledorden **KUND-ANSVAR-GLÄDJE** och kan beskrivas enligt följande:

Kund Jag möter våra kunder med respekt och god service. Vi är lyhörda och för en dialog med våra kunder.

Ansvar Jag tar ansvar för våra mål och respekterar fattade beslut. Vi arbetar kontinuerligt med att förbättra vår verksamhet.

Glädje Jag har en positiv inställning till alla människor jag möter. Vi samarbetar genom att se och bekräfta varandra.

1.4.1.2 Ledarskap

Ett av åtta övergripande mål i Härnösands kommun är att vara framtidens arbetsgivare. Det innebär bland annat att våra chefer är goda förebilder och klarar av att skapa en organisation med en god organisationskultur där en hållbar framtid byggs. Det arbetet ska ske tillsammans med medarbetarna. Kommunen arbetar kontinuerligt med ledarskapsutveckling och medarbetarskapsutveckling.

1.4.1.3 Medarbetarskap

Kommunens uppdrag är att skapa mesta möjliga värde och bästa upplevda servicekvalitet för invånare och brukare. För att göra detta behövs medarbetare som är såväl kompetenta som motiverade.

Med begreppet medarbetarskap menas en aktiv och ansvarstagande roll. Medarbetarskapet står även för en ambition. En ambition som innebär att medarbetarens relation till arbetet och arbetsgivaren i stort bidrar till utveckling. I framtiden ska medarbetarskapet bli en ännu tydligare utvecklingskraft för kommunen.

1.4.1.4 Arbetsmiljö och hälsa

Ambitionen är att alla kommunens arbetsplatser ska vara hälsofrämjande. Fokus ligger därför på god hälsa, arbetsglädje och engagemang. Ett brett och medvetet arbete sker med hälsofrämjande åtgärder. Basen i utvecklingsarbetet är ett ledarskap med insikt om såväl den fysiska som den organisatoriska och sociala arbetsmiljöns betydelse. Målet är att säkerställa att arbetsmiljöarbetet bedrivs med utgångspunkt från gällande lagstiftning och i enlighet med kommunens arbetsmiljöpolicy.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro av sammanlagd ordinarie arbetstid

(%)	Jan-Jul 2018	Jan-Jul 2017	Jan-Jul 2016
Totalt	5,71	6,23	6,44
Kvinnor	6,01	6,80	7,13
Män	4,96	4,80	4,66
29 år och yngre	5,40	4,98	5,83
30 - 39 år	4,97	5,00	5,48
40 -49 år	4,99	5,53	5,68
50 -59 år	6,35	7,18	6,80
60 år och äldre	6,82	7,96	8,41

Nämnder (%)

Kommunstyrelsen	4,52	4,38	2,84
Arbetslivsnämnden	5,15	5,09	4,29
Samhällsnämnden	4,76	5,17	3,28
Skolnämnden	5,44	6,13	6,09
Socialnämnden	6,62	7,29	10,16

1.4.2 Medarbetarfakta

Medarbetare	Aug 2018	Andel kvinnor (%)	Andel män (%)	Aug 2017	Aug 2016
Tillsvidareanställda	1 895	76	24	1912	1875
Varav heltidsanställda	1 572	74	26		
Visstidsanställda	219				
Totalt	2 114				

Antal tillsvidareanställda

Förvaltning	Augusti 2018	Augusti 2017	Augusti 2016
Kommunstyrelseförvaltningen	203	208	200
Arbetslivsförvaltningen	78	69	66
Samhällsförvaltningen	74	71	70
Skolförvaltningen	759	757	728
Socialförvaltningen	781	807	811
SUMMA	1895	1912	1875

Lönekostnader, tkr	Aug 2018	Aug 2017	Aug 2016
Lönekostnader	774 477	762 327	727 850

1.4.3 Framtid

Förmågan att möta framtiden med rätt kompetens är den största och viktigaste utmaningen för oss som arbetsgivare och en strategisk fråga för hela organisationen. I en komplex verksamhet är både attityder och kunskap basen för engagerade medarbetare som upplever att de både kan och vill bidra till en positiv utveckling.

Ett viktigt strategiskt anslag är att kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare för såväl nuvarande som potentiella medarbetare. Att ha en organisationskultur som varmt värnar sina befintliga medarbetare samtidigt som man välkomnar nya medarbetare, ger en positiv bild av oss som arbetsgivare.

Betydelsen av att ha ett starkt arbetsgivarvarumärke har aldrig varit viktigare än nu. Vi vill uppfattas som en handlingskraftig, nytänkande och engagerad kommun och arbetsgivare.

2 Finansiella rapporter

2.1 Resultaträkning

(Mnkr)		Utfall aug-18	Utfall aug -17	Avvikelse	Helår 2018		Utfall helår 2017	Koncernen	
					Budget	Prognos		Utfall aug-18	Utfall aug -17
Verksamhetens intäkter	Not 1	238,0	272,0	-34,0	327,0	355,0	404,4	539,9	572,7
Verksamhetens kostnader	Not 2	-1 222,0	-1 230,2	8,1	-1 887,4	-1 925,3	-1 907,0	-1 436,4	-1 435,2
Jämförelsestörande poster	Not 3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-4,5	0,0	0,0
Avskrivningar	Not 4	-31,5	-30,7	-0,9	-45,0	-45,0	-46,1	-89,9	-85,3
Verksamhetens nettokostnader		-1 015,5	-988,8	-26,7	-1 605,4	-1 615,3	-1 553,2	-986,4	-947,8
Skatteintäkter	Not 5	785,4	765,7	19,7	1 192,0	1 179,7	1 151,5	785,4	765,7
Generella statsbidrag	Not 6	309,0	295,9	13,1	453,9	467,3	447,6	309,0	295,9
Finansiella intäkter	Not 7	6,3	5,1	1,2	5,5	7,3	6,8	4,0	0,5
Finansiella kostnader	Not 8	-13,2	-16,9	3,8	-26,0	-21,0	-24,7	-22,6	-25,7
Resultat före extraordinära poster		72,0	61,0	11,0	20,0	18,0	27,9	89,5	88,7
Extraordinära kostnader	Not 9	0,0	-3,3	3,3	0,0	0,0	-5,0	0,0	-3,3
Periodens resultat		72,0	57,7	14,3	20,0	18,0	22,9	89,5	85,4

2.2 Balansräkning

Mnkr		Kommun	Kommun	Koncern	Koncern
TILLGÅNGAR		delår -18	2017	delår-18	2017
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	Not 10			1,0	1,0
Materiella anläggningstillgångar					
Byggnader, mark och tekn. anlägggn.	Not 11	533,1	533,4	2 326,6	2 252,2
Maskiner och inventarier	Not 12	55,5	63,1	162,8	182,0
Summa materiella anläggningstillgångar		588,6	596,5	2 489,4	2 434,2
Finansiella anläggningstillgångar					
Andelar i koncern- och intresseftg m fl	Not 13	190,7	190,7	19,8	18,8
Fordr. hos koncern- och intresseftg m fl	Not 14	6,4	4,6	14,0	17,0
Uppskjutna skattefordringar				4,2	0,0
Summa finansiella anläggningstillgångar		197,1	195,3	38,1	35,8
Summa anläggningstillgångar		785,7	791,8	2 528,5	2 471,0
Omsättningstillgångar					
Förråd mm	Not 15	0,1	0,1	3,9	3,9
Kortfristiga fordringar	Not 16	113,2	125,9	174,3	176,8
Kassa och bank	Not 17	4,1	-0,1	54,5	48,7
Summa omsättningstillgångar		117,4	125,9	232,7	229,3
S:A TILLGÅNGAR		903,1	917,7	2 761,2	2 700,3

Mnkr		Kommun delår -18	Kommun 2017	Koncern delår-18	Koncern 2017
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
		-164,4	-187,3	171,6	125,1
		72,0	22,9	89,5	46,4
Summa eget kapital	Not 18	-92,4	-164,4	261,0	171,6
Avsättningar					
	Not 19	555,6	592,1	566,4	602,7
	Not 20	2,0	3,5	23,5	24,4
				85,2	85,2
Summa avsättningar		557,6	595,6	675,1	712,3
Skulder					
	Not 21	29,2	30,2	1 163,0	1088,1
	Not 22	408,6	456,4	662,0	728,3
Summa skulder		437,8	486,5	1 825,0	1 816,4
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		903,1	917,7	2 761,2	2 700,3
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser					
	Not 23	1 255,8	1 255,8	1 255,8	1 255,8
	Not 24	1 499,7	1 499,7	1 500,1	1 500,1

2.3 Noter

Mnkr	Kommunen delår aug -18	Kommunen delår aug -17
Not 1 Verksamhetens intäkter		
Försäljningsmedel	15,9	13,2
Taxor och avgifter	28,2	26,9
Hyror och arrenden	35,4	33,5
Bidrag	139,7	177,3
Försäljning verksamhet och tillgångar	18,8	21,1
Summa Verksamhetens intäkter	238,0	272,0
Not 2 Verksamhetens kostnader		
Bidrag	-48,7	-50,7
Bränsle	-6,5	-7,5
Köp av huvudverksamhet	-200,7	-193,8
varav:		
- Förskola	27,9	27,1
- Äldreomsorg	26,6	25,3
- Gymnasieskola	16,8	16,9
- Räddningstjänst	16,1	15,7
- Grundskola	15,9	14,9
- Kommunikationer	15,3	15,6
- Hemtjänst	14,7	12,2
- Personlig assistans	14,3	6,6
- Barn o ungdomsvård, familjehem	12,4	17,4
- Gator och vägar	11,3	12,3
- Externa boenden SoL o LSS	8,5	6,7
- Övrigt	8,1	8,5
- Färdtjänst	3,7	2,7
- Näringslivsfrämjande åtgärder	3,6	4,4
- Parker	3,0	3,5
- Vård vuxna missbruk	2,5	4,3
Tjänster	-30,5	-29,3
Löner, ersättningar och sociala avgifter	-702,1	-706,6
Pensioner inkl löneskatt	-8,9	-19,3
Lokalhyror	-132,9	-129,3
Material	-42,5	-39,8
Övriga verksamhetskostnader	-49,2	-53,8
Summa verksamhetens kostnader	-1 222,0	-1 230,2
Not 3 Jämförelsestörande poster		
Återbetalning av premie från AFA Försäkringar	0,0	0,0
Summa Jämförelsestörande poster	0,0	0,0

	Kommunen delår aug -18	Kommunen delår aug -17
Not 4 Avskrivningar		
Avskrivningar enligt plan	-31,5	-30,7
Summa avskrivningar	-31,5	-30,7
Not 5 Skatteintäkter		
Kommunalskatt	788,6	770,2
Skatteavräkning	-3,2	-4,5
Summa skatteintäkter	785,4	765,7
Not 6 Generella statsbidrag och utjämning		
Inkomstutjämning	199,9	199,2
Strukturbidrag	0,0	0,0
LSS	35,9	33,5
Tillfälligt statsbidrag mottagning av flyktingar	15,4	19,3
Generellt statsbidrag välfärdsmiljarderna	26,8	24,8
Kommunal fastighetsavgift	32,3	29,1
Regleringsavgift/bidrag	2,6	-0,2
Kostnadsutjämning	-3,9	-9,8
Summa generella statsbidrag och utjämning	309,0	295,9
Not 7 Finansiella intäkter		
Utdelning aktier	3,7	1,8
Ränteintäkter	0,0	0,0
Ränteintäkter från bolagen	0,0	0,0
Borgensprovision från bolagetn	2,5	3,1
Övriga finansiella intäkter	0,2	0,2
Summa finansiella intäkter	6,3	5,1
Not 8 Finansiella kostnader		
Låneräntor	-0,1	0,1
Ränta pensionsskuld	-13,0	-16,9
Övriga finansiella kostnader	-0,2	-0,2
Summa finansiella kostnader	-13,2	-16,9
Not 9 Extraordinära kostnader		
Djuphamnen	0,0	-3,3
Summa Extraordinära kostnader	0,0	-3,3

Mnkr	Kommun Delår -18	Kommun 2017
Not 11 Byggnader, mark och tekn. anlägg.		
Ingående anskaffningsvärde	852,8	812,0
Årets investeringar	21,5	40,7
Försäljning	-0,4	0,0
Utrangeringar	0,0	0,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	874,0	852,8
Ingående ackumulerade avskrivningar	-319,4	-288,7
Årets avskrivningar	-21,4	-30,7
Utrangering	0,0	0,0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-340,8	-319,4
Utgående bokfört värde	533,1	533,4
<i>Fördelning per område:</i>		
- markreserv	24,9	24,9
- verksamh.fastigheter	83,5	86,8
- fastigheter för affärsverksamhet (va-verk, hamnar)	46,9	34,9
- publika fastigheter (gator, vägar, parker)	337,7	355,6
- tomträttsmark	4,3	4,3
- exploateringsmark	10,4	2,8
- pågående arbete	25,4	24,2
Utgående bokfört värde	533,1	533,4
Not 12 Maskiner och inventarier		
Ingående anskaffningsvärden	239,0	214,2
Årets anskaffningar	2,5	25,7
Försäljningar/Utrangeringar/Nedskrivningar	0,0	-1,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	241,5	239,0
Ingående avskrivningar	-175,9	-160,8
Årets avskrivningar	-10,1	-15,4
Försäljning / utrangeringar	0,0	0,3
Utgående ackumulerade avskrivningar	-186,0	-175,9
Utgående bokfört värde	55,5	63,1
<i>Fördelning per område:</i>		
- inventarier	29,7	36,8
- maskiner o fordon	9,1	8,5
- förbättringsutgift i annans fastighet	16,9	17,1
- pågående arbete	-0,3	0,7
Utgående bokfört värde	55,5	63,1

	Kommun Delår -18	Kommun 2017
Not 13 Andelar i koncern- och intresseföretag m fl		
Härnösands Energi & Miljö AB	50,1	50,1
AB Härnösandshus	127,5	127,5
Härnösand Invest AB	0,1	0,1
Kommuninvest i Sverige AB	12,9	12,9
Technichus AB	0,0	0,0
Ostkustbanan AB	0,0	0,0
HögaKusten Destination AB	0,1	0,1
Summa andelar i koncern- och intresseföretag m fl	190,7	190,7
Not 14 Fordringar hos koncern- & intresseföretag m fl		
AB Härnösand Kommunfastigheter	0,0	0,5
Förlagsbevis Kommuninvest i Sverige AB	3,7	3,7
Västernorrlands Länstrafik AB	0,4	0,4
Övriga långfristiga fordringar	2,4	0,0
Summa långfristiga fordringar hos koncern mfl	6,4	4,6
Not 15 Förråd mm		
Exploateringsmark & Bostadsrätter	0,1	0,1
Summa förråd mm	0,1	0,1
Not 16 Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	8,8	11,0
Statsbidragsfordringar	10,7	5,1
Förutbetalda kostnader & upplupna intäkter	63,4	73,0
Upplupna skatteintäkter	21,9	18,7
Momsfordran	6,6	16,6
Övriga kortfristiga fordringar	1,8	1,5
Summa kortfristiga fordringar	113,2	125,9
Not 17 Kassa och bank		
Kassa, bank och postgiro	0,0	0,1
Koncernkonto totalt	4,1	-0,1
<i>Fördelat koncernkonto:</i>		
- Härnösands kommun	-21,3	-1,8
- Härnösand Energi & Miljö AB	26,3	-1,0
- Härnösandshus AB	-5,4	1,8
- Härnösand Näringsliv AB	0,1	0,1
- Technichus	4,0	0,3
- Invest i Härnösand AB	0,4	0,4
Summa kassa och bank	4,1	-0,1

	Kommun Delår -18	Kommun 2017
Not 18 Eget kapital		
Balanserat resultat	-164,4	-187,3
Årets resultat	72,0	22,9
Utgående eget kapital	-92,4	-164,4
<i>Egna kapitalet består av</i>		
- anläggningsskapital	198,7	166,0
- rörelsekapital	-291,1	-330,4
Summa	-92,4	-164,4
Not 19 Avsättningar pensioner		
Härnösands kommun har sedan 2005 redovisat hela pensionsåtagandet som en avsättning i balansräkningen.		
Härnösands kommun har sedan 2009 en del av pensionsåtagande (pensioner för personer födda till och med 1942) tryggt i Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse.		
Pensioner intjänade till och med 1997		
Ingående avsättning inkl. löneskatt	712,8	743,9
Ränte- och basbeloppsuppräknig	9,6	17,5
Förändring diskonteringsränta	0,0	0,0
Byte till Skandikon	-3,4	0
Övrig post	-18,0	-9,2
Pensionsutbetalningar	-21,1	-33,3
Förändring av löneskatt	-8,0	-6,1
Utgående avsättning inkl. löneskatt	671,9	712,8
Pensioner intjänade från och med 1998		
Ingående avsättning inkl. löneskatt	114,8	110,7
Nyintjänad pension	6,1	4,3
Ränte- och basbeloppsuppräknig	1,6	2,3
Förändring diskonteringsränta	0,0	0,0
Övriga poster	-1,5	0,7
Pensionsutbetalningar	-2,6	-4,0
Förändring av löneskatt	0,9	0,8
Utgående avsättning inkl. löneskatt	119,2	114,8
Särskild avtalspension och visstidspension		
Ingående avsättning inkl. löneskatt	0,0	0,6
Nyintjänad pension	0,0	0,0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	0,0	0,0
Förändring av diskonteringsränta	0,0	0,0
Övriga poster	0,0	-0,5
Pensionsutbetalningar	0,0	0,0
Förändring av löneskatt	0,0	-0,1
Utgående avsättning inkl. löneskatt	0,0	0,0

<i>Pensioner OPF-KL</i>	Kommun Delår -18	Kommun 2017
Ingående avsättning inkl. löneskatt	0,3	0,3
Intjänat	0,0	0,0
Förändring av löneskatt	0,0	0,0
Utgående avsättning inkl. löneskatt	0,3	0,3
Summa utgående avsättning inkl. löneskatt	791,4	827,9
Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse	-195,3	-195,3
Löneskatt	-40,4	-40,4
Stiftelsens anskaffningsvärderade egna kapital	-222,5	-222,5
Långfristig fordran löneskatt	-40,4	-40,4
Återlånade medel	528,5	565,0
Aktualiseringsgrad	97%	91%
Avsättningar pensioner	555,6	592,1
Not 20 Andra avsättningar		
<i>Lokala investeringsprogrammet (LIP)</i>		
Ingående värde	1,5	1,5
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0
Utgående avsättning	1,5	1,5
Överenskommelser		
Ingående värde	1,0	0,1
Ny avsättning	0,0	1,0
lanspråktaga avsättningar	-0,6	-0,1
Utgående avsättning	0,4	1,0
Tvist Kastellskolan		
Ingående värde	0,0	1,6
Ny avsättning	0,0	0,0
lanspråktaga avsättningar	0,0	-1,6
Utgående avsättning	0,0	0,0
Avsättning leverantör		
Ingående värde	0,9	0,0
lanspråktaga avsättningar	-0,9	0,0
Ny avsättning	0,0	0,9
Utgående avsättning	0,0	0,9
Totalt ingående värde avsättningar	3,5	3,2
Totalt förändringar	-1,5	0,2
Total utgående avsättningar	2,0	3,5

Not 21 Långfristiga skulder	Kommun Delår -18	Kommun 2017
Lån i banker och kreditinstitut	0,0	0,0
<u>Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut</u>		
Genomsnittlig ränta	0,12%	-0,09%
Genomsnittlig räntebindningstid	90 dagar	90 dagar
Lån som förfaller inom		
1 år (redovisas som kortfristig skuld)	170,0	170,0
2-5 år	0,0	0,0
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år		
Investeringsbidrag	29,2	30,2
<i>Återstående antal år (snitt)</i>	<i>18,4</i>	<i>20,1</i>
Summa förutbetalda intäkter	29,2	30,2
Summa långfristiga skulder	29,2	30,2
Not 22 Kortfristiga skulder		
Kortfristiga skulder till kreditinstitut o kunder	176,4	173,8
Skulder inom koncernkontot	25,6	2,0
Leverantörsskulder	11,2	35,7
Personalens skatter, avgifter o löneavdrag	18,6	17,7
Övriga kortfristiga skulder	2,3	3,5
Semesterlöneskuld och upplupna löner	50,7	78,4
Årets pensioner avgiftsbestämd del inkl löneskatt	32,4	47,0
Statlig tillfälligt generellt bidrag flyktnings	8,0	22,8
Upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	83,4	75,6
Summa kortfristiga skulder	408,6	456,4
Not 23 Borgensåtaganden		
Borgen i kommunala bolag	1 233,2	1 233,2
Borgensåtagande egna hem	0,2	0,2
Övriga förpliktelser	22,4	22,4
Summa borgensåtaganden	1 255,8	1 255,8

	Kommun Delår -18	Kommun 2017
Not 24 Ansvarsförbindelser		
Tilläggsupplysning operationell leasing		
Prognos leasingavgifter inom 1 år	0,6	0,6
Prognos leasingavgifter senare än 1 år men inom 5 år	0,8	0,8
Prognos leasingavgifter senare än 5 år	0,0	0,0
Tilläggsupplysning hyresavtal längre än tre år		
Prognos hyresavgifter inom 1 år	169,2	169,2
Prognos hyresavgifter senare än 1 år men inom 5 år	648,1	648,1
Prognos hyresavgifter senare än 5 år	677,5	677,5
Tilläggsupplysning medfinansiering EU-projekt		
EU-projekt budgeterat inom 1 år	2,1	2,1
EU-projekt budgeterat senare än 1 år men inom 5 år	1,4	1,4
EU-projekt budgeterat senare än 5 år	0,0	0,0
Summa ansvarsförbindelser	1 499,7	1 499,7

2.4 Drift- och investeringsredovisning

NÄMNDERNAS DRIFTSREDOVISNING					
(mnkr)	Intäkter	Kostnader	Nettokostnad	Budget	Avvikelse mot budget
	aug-18	aug-18	aug-18	aug-18	
Kommunstyrelse inkl KF	98,3	-180,9	-82,6	-110,1	27,5
Arbetslivsnämnden	49,2	-88,1	-38,9	-40,2	1,3
Samhällsnämnden	17,2	-125,5	-108,3	-115,6	7,3
Skolnämnden	76,4	-478,2	-401,9	-395,3	-6,5
Socialnämnden	81,9	-489,4	-407,5	-376,6	-30,9
Summa nämnder	323,0	-1 362,1	-1 039,1	-1 037,8	-1,3

INVESTERINGSREDOVISNING						
Augusti 2018						
(mnkr)	Inkomster	Utgifter	Netto	Budget	Avvikelse m budget	Prognos 2018
Kommunstyrelse	0,0	-6,2	-6,2	-11,8	-5,6	-11,8
Arbetslivsnämnden	0,0	-0,3	-0,3	-1,5	-1,2	-1,7
Samhällsnämnden	1,1	-17,3	-16,2	-70,6	-54,4	-70,6
Skolnämnden	0,0	-0,9	-0,9	-3,0	-2,1	-3,0
Socialnämnden	0,0	-0,2	-0,2	-1,0	-0,8	-1,0
Summa	1,1	-24,9	-23,8	-87,9	-64,1	-88,1

STORA INVESTERINGSPROJEKT			
Augusti 2018			
(mnkr)	Inkomster	Utgifter	Netto
<u>Samhällsnämnden -16,2 varav:</u>			
- Kronholmskajen	0,0	-11,9	-11,9
- Lövuddsvägen	0,0	-1,7	-1,7
- Staket Järnväg	0,0	-0,6	-0,6
	0,0	-14,2	-14,2
<u>Kommunstyrelsen -6,2 varav:</u>			
- Exploatering Seminariet 16	0,0	-4,0	-4,0
- Datorer internbank	0,0	-1,8	-1,8
- Storköksutrustning	0,0	-0,4	-0,4
	0,0	-6,2	-6,2